

**Τράπεζα θεμάτων Αρχές Φιλοσοφίας Β' Λυκείου**

GI\_V\_FIL\_0\_17318

**179ο  
ΟΜΑΔΑ Α****ΘΕΜΑ Α1**

**1α. Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:**

**(μονάδες 10)**

**1. Κατά τους ορθολογιστές η γνώση μας προέρχεται κυρίως από τις αισθήσεις.**

1. Λάθος.

**2. Αντικείμενο της γνωσιολογίας είναι η εξέταση της βαθύτερης υφής της πραγματικότητας.**

2. Λάθος.

**3. Στη μοντέρνα τέχνη κυριαρχεί η αναφορά της τέχνης στον ίδιο τον εαυτό.**

3. Σωστό.

**4. Ο ηθικός σχετικισμός δέχεται την ύπαρξη πανανθρώπινων ηθικών αξιών.**

4. Λάθος.

**5. Οι σκεπτικιστές φιλόσοφοι αμφισβητούν την ικανότητα του ανθρώπου να φτάσει σε βέβαιη γνώση.**

5. Σωστό.

**1β. Να αποδώσετε το φιλοσοφικό περιεχόμενο των όρων: ισοσθένεια λόγων, λειτουργισμός, ευδαιμονία (Αριστοτέλης).**

**(μονάδες 15)**

Ισοσθένεια λόγων = σημαίνει ότι για κάθε θέμα υπάρχουν δύο αντίθετες αλλά ισοδύναμες – ισοσθενείς απόψεις.

Λειτουργισμός = θεωρία για φύση των νοητικών και γενικότερα των ψυχικών φαινομένων, εμπνευσμένη από το πρότυπο του ηλεκτρονικού υπολογιστή.

Σύμφωνα λοιπόν με αυτή τη θεωρία αυτό που ονομάζουμε ψυχή, πνεύμα ή νου είναι το σύνολο λειτουργιών επεξεργασίας «εισερχομένων δεδομένων» (εισροές: output), δηλαδή αισθητηριακών ερεθισμάτων και «παραγωγής αντιδράσεων» (εκροές: output) του οργανισμού, δηλαδή των συμπεριφορικών του εκδηλώσεων και πράξεων.

Ευδαιμονία (Αριστοτέλης) = εννοείται η πλήρης άνθηση της ανθρώπινης προσωπικότητας, η ολόπλευρη ενεργοποίηση των κυριότερων ανθρώπινων δυνατοτήτων (όχι δηλαδή αυτό που αποκαλούμε σήμερα, μια παροδική και υποκειμενική ψυχική κατάσταση ευφορίας).

## ΘΕΜΑ Α2

**2α. Τι θα σας απαντούσε ο Χιουμ, αν τον διαβεβαιώνατε ότι ο ήλιος αύριο θα ανατείλει οπωσδήποτε;**

(μονάδες 12)

Σύμφωνα με τον Χιουμ, η γνώση μας για τον κόσμο προέρχεται αποκλειστικά από τις αισθήσεις μας. Τα βασικά στοιχεία της γνώσης μας είναι τα δεδομένα που λαμβάνουμε από τις αισθήσεις μας, όπως είναι η εντύπωση ενός χρώματος, ενός ήχου ή μιας μυρωδιάς. Κατά τον Χιουμ, όμως, το πρόβλημα είναι ότι οι αισθήσεις δημιουργούν στο νου μας παραστάσεις και εντυπώσεις που είναι αποσπασματικές και δεν μπορούμε να σχηματίσουμε μια ενιαία εικόνα για την πραγματικότητα. Εξετάζοντας προσεκτικά το εσωτερικό της πνευματικής μας δραστηριότητας, διαπιστώνουμε ότι μοιάζει με ένα «θέατρο» χωριστών παραστάσεων και δεν μπορούμε να βρούμε καμία «ενιαία ψυχή», δηλ. δεν υπάρχει ένας συγκροτημένος εσωτερικός κόσμος. Ο Χιουμ υποστηρίζει ότι η παρατήρηση χρονικής διαδοχής γεγονότων και φαινομένων, δεν φανερώνει κάποια αιτία, η οποία συνδέει αυτά τα φαινόμενα, ούτε κάποιον φυσικό νόμο που ρυθμίζει αυτή τη διαδοχή και θα συνεχίσει αναγκαστικά να τη ρυθμίζει και στο μέλλον. Κατά τον Χιουμ αυτή η διαδοχή που παρατηρούμε δεν μπορεί να δημιουργήσει κάποιον Φυσικό Νόμο που να οδηγεί τη σκέψη στο να πιστεύει ότι τα φυσικά φαινόμενα θα γίνονται πάντα κατά τον ίδιο τρόπο. Επομένως, ο Χιουμ θα στήριζε την απάντησή του για την άποψη ότι «ο ήλιος αύριο θα ανατείλει οπωσδήποτε» στην παραπάνω θεωρία.

**2β. Να εξηγήσετε με συντομία τι σημαίνει η άποψη του Καντ ότι η καλλιτεχνική δημιουργία και αισθητική στάση απέναντι στα πράγματα εκφράζουν «μια σκοπιμότητα χωρίς σκοπό».**

(μονάδες 13)

Η τέχνη είναι ένα ελεύθερο παιχνίδι της φαντασίας. Αποτελεί μια αυτόνομη δραστηριότητα και διαφοροποιείται από την επιδίωξη της γνώσης, αλλά και από την εξυπηρέτηση των πρακτικών αναγκών της καθημερινής ζωής. Όταν αναφερόμαστε στην τέχνη, μας ενδιαφέρει η αισθητική απόλαυση ενός

αντικειμένου ή μιας κατάστασης, συνειδητοποιούμε την ομορφιά του και δεν το προσεγγίζουμε με επιστημονικό ενδιαφέρον ή με την πρόθεση να το αξιοποιήσουμε πρακτικά. Ένας δημιουργός ενός ποιήματος ή ενός ζωγραφικού πίνακα, που περιγράφει ένα τοπίο ή εκφράζει ένα βίωμα, αποβλέπει στο να αναδείξει μια μορφή που θα μας συγκινήσει αισθητικά, πέρα από οποιονδήποτε γνωστικό, ηθικό ή πολιτικό σκοπό. Αυτό ακριβώς εκφράζει και ο Καντ: η καλλιτεχνική δημιουργία, αλλά και η εμπειρία που παρέχει η αισθητική στάση απέναντι στα πράγματα εκφράζουν μια «σκοπιμότητα χωρίς σκοπό». Η αξία της τέχνης, λοιπόν, εντοπίζεται στην αυτονομία της, στη δυνατότητά της να μας παρέχει τη χαρά της ελεύθερης δημιουργίας, μια απόλαυση (όπως η απολαύση του παιχνιδιού) που δεν έχει κανέναν απώτερο σκοπό, πέρα από την ευχαρίστηση της συμμετοχής σ' αυτό.

**Επιμέλεια: Κατερίνα Μητσοπούλου**